

ÁHÍTAT

„Bár ezt emberi értelemmel föl sem lehet fogni,
én mégis azért imádkozom, hogy átéljétek,
és igazán megismerjétek Krisztus szeretetét,
és ezáltal Isten maga töltsön be titeket teljesen.”
Efezusiaknak írt levél 3,17–19

Ha valamire úgy vágyakozunk, hogy a lelkünk mélye is érintett, akkor igazán áhítjuk a megvalósulást. Az *áhítat*, latinul *devotio* több jelentésmódosuláson ment át. A hinduizmusban a *bhakti* az istenség iránti áhítatos odaadás, föltétlen szeretet. Célja, hogy az ember megszabadulhasson a szanszárától, a létforgatagból, ehhez nyújt segítséget az istenség, Siva vagy Visnu. A bhaktiban az életet nem megvetni kell, hanem megismerni, szeretni és szépségeit élvezni.

Az ókori római kultúrában az isteneknek szóló áldozat, illetve a katona teljes odaadása a harcban, a halált is vállaló önfeláldozása. Keresztény vallásos jelentését a szó a 12. században kapta: készséges önátadás az Isten szolgálatára. Aquinói Szent Tamás szerint az áhítat a lélek derűs készsége a jóra.

Kissé későbbi jelentése a vallásosak cselekvő erénye, mely által az akarat szívesen és örömmel vállal cselekvést Isten gyermekeként. Kiindulópontja a tudatosan vállalt hódolat és szeretet Isten iránt, „buzgó imádkozásban való elmélyülésben” (*Vallási szavak kisszótára*). Egy kedves anekdota szól erről: Egy jámbor asszony minden reggel a templomba sietett, hiszen eltöltötte az Isten iránti szeretet. Az úton többen köszöntötték, ám ő mélyen elmerült áhítatosságában, csak sietett Isten házába. Egy reggel azonban már zárva találta a templomot. Elkeseredett attól a gondolattól, hogy életében először elmulasztotta az istentiszteletet. Nem tudván, mitévő legyen, föltekintett. Akkor megpillantotta egy cédulát az ajtón. Ez állt rajta: Idekinn vagyok! A természetfölötti áhítat föltételezi a kegyelmet is, amiben bízva a vallásosság gyakorlása belső, lelki örömet és külső összeszedettséget eredményez. Jelenti a lelki készséget mindazon dologra, mely által Isten iránti tiszteletünknek és szolgálatunknak eleget teszünk. Az asztronauták, ott fönn, amikor

a világot teljes egységben látják, örök mozgásban lévő dinamikus entitásnak, akkor érznek túlaradó áhítatot.

Talán épp az egység megtapasztalásáért küzd az emberiség mindig, mert általa nem csupán a túlélésért harcol, hanem e tökéletesedés átéléséért. Az áhítatba merülés szinte kényszerít, hogy elmélyedjünk a világ átélésében, a jelenünkben. Áhítatot élhetünk meg az emberi teremtő erő csodái előtt is, mint a világ hét vagy több csodája, sőt ennél fenségesebb lehet a természet csodáinál állni, de az áhítat lélekig hatoló forrása lehet egy közösség összetartása katasztrófa idején. Áhítatban élve fölismerjük, hogy az élet maga ajándék, és mély kapcsolat fűzi az embert a teremtett természet és világegyetem végtelenségéhez, így elálmélkodhatunk azon, hogy egy nagyobb egység részeként létezzünk. Az istentiszteleteken együtt zengett zsoltárok, az orgona elragadtatott hangzása mindenkör lélekemelő, áhítatba ragad.

A zene önmagában is megadhatja ezt az élményt, kinek-kinek személyisége szerint. Egy címében is ezt ígérő mű például: Verdi: *Négy áhítatos éneke*, melynek tételei: *Ave Maria, Stabat Mater, Laudi alla Vergine Maria, Te Deum*.

Az áhítat szinonimái: ájtatosság, ámulat, bámulat, csodálat, elképedés, istenhez fohászkodás, nagy fokú tisztelet, odaadó figyelem, vallásos elmélyülés, és végül maga a templomi szertartás.

A katolikus hitélet egyik eleme a keresztyúti ájtatosság: ez elméledő imádságsor, mellyel a hívők fölidézik Jézus keresztyútjának történéseit. Közben végig kell járni a stációkat, mert ez segíti az átélést és azonosulást a szenvedő Jézussal. VI. Pál pápa óta Rómában, a Colosseumnál a nagypéntek esti keresztyúti ájtatosságot a pápa vezeti.

Az általában pénteki napokon végzett szertartásra lelkiismeretvizsgálattal és a tökéletes bűnbánat fölindításával jó készülni. Célja, hogy a keresztyút gyümölcsei az imádkozó lelkében is megteremjenek. Az ájtatosságot keresztyúti ének vezeti be, és a stációk előtt annak egy-egy versszakát éneklük. Az „*Imádunk téged Krisztus és áldunk téged*” verzikulusra mindenki válasza: „*Mert szent kereszted által megváltottad a világot*”. A keresztyúton Jézus szenvedésének és halálának szemlélésében a mindig élő Isten Fia és az Ő elevenítő Lelkének hatásai, kegyelmei adatnak a megfelelő módon közeledő, „*imádságba merülő*” léleknek (*Tulajdonságszótár*).

A szenvedés szemlélésében a lélek megkapja a kegyelmet (ki-ki a hite, ill. hitbéli fölkészültsége szerint), hogy megismerje, megszeresse és gyakorolja azokat az erényeket és tökéletességeket, melyeket Jézus a kereszttűjén mutat számára.

Babits Mihály: Októberi ájtatosság – részlet

*Uram, ki úr vagy száz seregek fölött,
teremtesz és ki ellened, eltöröd,
világokat vegyítesz, sújtasz,
s lelket a lomha rögökben gyűjtasz,*

*te, kit magasztal a zenit és nadír,
a jármod édes és a csapásod ír:
az Egy, aki Valaki, mégis,
akire hallgat a föld is, ég is.*

*Egész világunk mind csupa látomás,
folytatott álom, lassú lidércnyomás,
de legcsodásabb látomásunk
te vagy, Urunk, te vagy, égi másunk!*

*Kórus padjáról, halld, sűrű rácson át
küldöm tehozzád, Isten, ez új imát:
hatalmas vagy földön és égen:
adj, magad ellen, erőt énnékem!*

A rózsafüzér közösségben való imádkozásának többféle változata lehetséges. Megfelelőnek látszik, ha egy előimádkozó vezeti az imádságot, a hívek pedig folytatják az általa elkezdett imát. A négy rózsafüzér az örvendetes, a világosság titkai, a fájdalmas és a dicsőséges. A rózsafüzér-ájtatosságot hagyományos módon keresztvetéssel kezdik, majd elmondják az *Apostoli hitvallást*, a *Miatyánkot* és három *Üdvözlégy Máriát* a megfelelő titkokkal. Sok helyen szokásban van, hogy elimádkozzák a következő imádságot: „*Ó, Jézusom, bocsásd meg bűneinket, ments meg minket a pokol tüzétől, vidd a mennybe a lelkeket, különösen azokat, akik legjobban rászorulnak irgalmadra*”. E mély áhítattal, többször ismételve el-

mondott imának gyógyító hatást is tulajdonítanak, másokért zsolozsmázva is.

Weöres Sándor: Áhítat
(Két Hajnali Himnusz – részlet)

*Szűz rózsákkal kél a hajnal...
égő szívvel, dalos ajkkal
üdvözöllek, Alkotóm!
Mint az anyjából a gyermek,
ím a dolgok is kikelnek
durva, mély árny-burkaikból,
hogy színnel köszöntsenek.
Égi Hűség! Gyönyörűség!
Te legtisztább Célszerűség!
Te egyetlen Bizonyos!*